

самоорганізації праці: дисциплінованості, чіткості, впорядкованості власних дій, здатності спрогнозувати результати і хід діяльності, спроектувати власну активність у досягненні мети, раціонально розподілити особистісні й ресурси часу, приймати рішення з урахуванням контексту діяльності.

Зовнішній аспект організації дослідницької діяльності учнів потребує сформованості умінь прогнозувати, планувати, проєктувати діяльність, встановлювати оптимальний режим роботи, здійснювати раціональний розподіл часу для виконання завдань, визначати пріоритетність завдань та ін. Внутрішній аспект організації дослідницької діяльності учнів містить мотиваційні, рефлексивні, аналітичні, контрольні дії.

Сформованість в учня організаційних умінь забезпечує вищу інтенсивність продуктивності праці. Водночас, якщо педагог виступає організатором процесу навчання, а учень виконує завдання за регламентованим учителем алгоритмом і не має власної ініціативи, організаційні вміння не формуються.

Формування організаційних умінь учнів відбувається за таких умов:

- усвідомлення учнями значущості сформованості організаційних умінь (прогнозувати, планувати, проєктувати, здійснювати контроль і оцінку власних зусиль і результатів праці тощо) у дослідницькій діяльності;

- використання в навчальній дослідницькій діяльності спеціальних прийомів, які раціоналізують працю учнів і сприяють усвідомленню значущості організаційних умінь;

- вибір форм і методів роботи, які забезпечують умови для прояву в процесі навчання активної позиції студентів, яка буде обумовлювати необхідність організації власної освітньої діяльності, й відсутність жорсткої регламентації виконання дослідницьких завдань та ін.

Розв’язання проблеми формування організаційних умінь в учнів наукових ліцеїв ґрунтується на застосуванні діяльнісного підходу, який передбачає спеціальні дії з організації діяльності учня, активізації й переведення його в позицію суб’єкта наукового пізнання, праці та спілкування, що передбачає вироблення умінь обирати мету, прогнозувати, планувати та обирати шляхи реалізації дослідницьких завдань, виробляти і приймати відповідні самостійні рішення, виконувати, контролювати, аналізувати й оцінювати її результати.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту», 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

2. Стандарт спеціалізованої освіти наукового спрямування, 2019. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-standartu-specializovanoi-osviti-naukovogo-spryamuvannya>

ІКТ-КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА

Морін Олег Леонідович,
кандидат педагогічних наук, старший
науковий співробітник лабораторії
виховання готовності до ринку праці,
Інститут проблем виховання НАПН
України, м. Київ

В умовах євроінтеграційного поступу України основою перетворень в освіті постає забезпечення відповідності її змісту запитам і викликам сучасного інформаційного суспільства. Саме тому впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) залишається пріоритетним завданням розвитку освіти.

Активне використання ІКТ у всіх сферах людської діяльності, а особливо в освіті, обумовлює виділення ІКТ-компетентності як окремої складової професійної компетентності педагога. З позицій означеного підходу сутністю освіти стає розвиток здібностей педагога до самостійного розв'язання проблем в різних сферах і видах діяльності на основі використання соціального досвіду, елементом якого стає власний досвід індивіда [5].

Формування ключових компетентностей педагога у процесі застосування ІКТ передбачає формування у нього здатності вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, спроможності отримувати необхідну інформацію й оперувати нею відповідно до власних потреб і професійних цілей. Це стосується здатності відбирати, класифікувати й узагальнювати необхідний матеріал призначений для інформаційно-методичного забезпечення освітнього процесу та критично до нього ставитися [5].

Таким чином, під ІКТ-компетентністю педагога будемо розуміти його здатність використовувати ІКТ для здійснення інформаційної діяльності в своїй професійній сфері, тобто дії по збиранню, обробці, передачі, збереженню інформації, реалізації потенціалу електронних ресурсів освітнього призначення, забезпечення комунікаційної взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу, здійснення навчальної діяльності з використанням засобів ІКТ в аспектах, що відображають особливості конкретної предметної сфери тощо [5].

Загалом ІКТ-компетентність педагога є основним компонентом інформаційної культури, що, у свою чергу, є частиною загальної культури особистості й використовується як одна з цілей професійного навчання вчителів [2].

Під процесом формування інформаційної культури особистості ми розуміємо діяльність по активізації й систематизації накопиченого індивідом інформаційного потенціалу, озброєнні знаннями, уміннями й навичками інформаційного самозабезпечення у повсякденному житті та особливо в освітній діяльності.

У понятті інформаційної культури особистості можна виділити наступні компоненти:

- інтелектуальний – розвиток мислення, пізнавальних інтересів, розширення кругозору, уміння добирати й формулювати мету, здійснювати постановку задач, висувати гіпотези, будувати інформаційні моделі досліджуваних процесів і явищ;

- інформаційно-технологічний – володіння вміннями та навичками всебічного використання сучасних ІКТ, здатності застосовування знань на практиці при створенні нових інформаційних продуктів;

- комунікативний – володіння навичками вільного використання усіх доступних каналів комунікацій для передачі інформації й обміну результатами своєї діяльності;

- лексичний – постійне удосконалення культури мови й правопису;

- моральний – намагання перешкоджати виготовленню, поширенню й використанню асоціальної інформації, а також дотримання етичних правил поведінки в процесі інформаційної діяльності;

- психологічний – оптимальна реакція на інформацію, що надходить, її адекватне сприйняття, осмислення, розуміння, оцінка; володіння уміннями продуктивно діяти в умовах надлишку або відсутності необхідної інформації;

- толерантний – опанування навичками розуміння чужого погляду й уміння співвідносити його з власним, на підґрунті аналізу іншої думки й вироблення власної позиції [5].

Рівень інформаційної культури сучасної людини визначається наступними

критеріями:

- розумінням сутності інформації та інформаційних процесів, їх ролі в пізнанні навколишньої дійсності та творчої діяльності людини;

- умінням формулювати свою потребу в інформації;
- знанням загальнодоступних джерел інформації й умінням користуватися ними;
- умінням ефективно шукати, оцінювати, використовувати інформацію;
- умінням створювати якісно нову інформацію;
- володінням основами алгоритмізації [5].

Усі означені вище компоненти інформаційної культури особистості взаємозалежні, рівноцінні й у сукупності утворюють єдине ціле. Це дозволяє стверджувати, що інформаційна культура сприяє гармонізації внутрішнього світу особистості й установленню рівноваги з навколишнім інформаційним простором, забезпечує готовність жити в інформаційному суспільстві. Вона дозволяє особистості не тільки адаптуватися і комфортно існувати в сучасній інформаційній ситуації, але й активно брати участь у перетворенні реальності.

Найбільший обсяг знань, пов'язаних із сферою інформаційної культури, припадає на вивчення різноманітних джерел інформації, а найбільший обсяг умінь – на освоєння способів пошуку, переробки та осмислення інформації. Тому, на нашу думку, інформаційно-технологічний компонент інформаційної культури, за обсягом знань і умінь, займає домінуюче положення серед інших компонентів [5].

Однією зі складових інформаційно-технологічного компоненту можна вважати сукупність знань і умінь, пов'язаних з відповіддю на питання: «Де і за допомогою яких засобів раціонально та правильно проводити пошук інформації?». Відсутність цих знань і умінь особливо негативно позначається у освітній діяльності, яка вимагає від педагогів підготовки цілого спектру різноманітних інформаційних продуктів. На практиці педагоги часто відчують відчутний дефіцит знань, умінь і навичок роботи з наявним широким спектром типів, видів, стилів і жанрів джерел інформації, необхідних для створення якісних інформаційних продуктів.

Тому, створення інформаційних продуктів, як діяльність, що вимагає глибокої спеціальної підготовки потребує підвищення рівня ІКТ-компетентності педагога.

З метою підвищення рівня ІКТ-компетентності педагога застосовуються наступні форми:

- проведення семінарів, круглих столів та інших заходів, щодо застосування ІКТ в освітній практиці, а також заохочення до участі у професійних конкурсах, веб-конференціях, вебінарах тощо;

- спонукання до застосування прикладних програм для документування і автоматизація роботи з інформацією;

- розвиток навичок користування пошуковими системами з метою використання інформаційних освітніх і наукових інтернет-ресурсів, електронних бібліотек, тощо;

- формування за допомогою хмарних технологій та сервісів банку матеріалів освітнього спрямування;

- розробка навчальних проєктів з обов'язковим застосуванням ІКТ [1].

Висновки. Сприяння формуванню у педагогів ІКТ компетентності підвищує рівень інформаційної культури, забезпечує подальше удосконалення їхньої професійної майстерності, загалом підвищує ефективність освітнього процесу, створює сприятливі умови щодо доступності якісної освіти для широких верст населення та підготовки учнівської молоді до життя у інформаційному суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Базиль Л. Формування ІКТ-компетентності вчителя як складний і безперервний процес. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua>2982/1/Bazil_L_2.pdf

2. Дегтярьова Г. Формування ІКТ-компетентності вчителів-філологів у системі

неперервної освіти. *Теорія та методика управління освітою*. 2010. № 5. URL: https://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v_5/12.pdf

3. Кучерук О. А., Караман С. О., Караман О. В., Віннікова Н. М. Використання ІКТ для формування фахових компетентностей у майбутніх учителів української мови і літератури. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Том. 71, № 3. С. 196-214.

4. Морзе Н. В. Методика навчання Інформатики: *навч. посіб.* у 4 ч. / За ред. акад. М. І. Жалдака. Київ: Навчальна книга. 2003. Ч. 1. 254 с.

5. Морін О. Л. ІКТ-компетентність педагога і інформаційна культура. *Науково-методичні засади професійного розвитку фахівця у системі неперервної освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (18-19 жовтня 2016 р., м. Запоріжжя)*. URL: https://drive.google.com/open?id=0B3_Yn8ZmpCuOXF1eHNaaWh1N2s

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЦІННОСТІ ВЧИТЕЛЯ У СУЧАСНІЙ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Наливайко Анастасія Іванівна,

здобувач ступеня вищої освіти «магістр»,
науковий керівник:

к. пед. н, доц. Синьчук О. М.,

Рівненський державний гуманітарний
університет, м.Рівне, соціальний педагог,
Масевиський ліцей Рокитнівської селищної
ради, Сарненський район, Рівненська
область, с. Масевичі

Реформування освітньої системи Української держави та війна на території України актуалізує проблему якісної підготовки сучасних педагогів. Сучасні перетворення, обумовлені концептуальними засадами розвитку педагогічної освіти України та її інтеграцією до європейського освітнього простору, передбачають необхідність актуалізації завдань розвитку моральних якостей у майбутніх учителів як взірців для наслідування їхньої моральної поведінки підростаючим поколінням [2].

Вчитель, педагог у якій би сфері освітньої галузі він не працював, завжди виконує суспільно важливу і відповідальну функцію навчання, виховання, розвитку молодого покоління, а його майбутня діяльність проєктується з опорою на досягнуте в педагогічній теорії і практиці [1].

Поняття цінностей педагогічної професії у наукових роботах тлумачаться як основа процесу становлення майбутніх учителів (Л.Бадюл) і має декілька значень – особистісне (І.Бех, Є.Климов), культурне (В.Гриньова, Е.Савченко), соціальне (П.Златін, Т.Бутківська). Погоджуючись із думками І.Зязюна, М.Сметанського, ми у своєму дослідженні підкреслимо ще й універсальність цінностей педагогічної професії, їх значення для виховання у майбутніх учителів морально-етичної культури. Ми погоджуємося із твердженням про позаісторичний характер таких цінностей педагогічної професії, як відповідальність та обов'язок (І.Бех, Г.Васянович, Є.Зеленов та ін.), честь і гідність (К.Вентцель, В.Рибалка та ін.), справедливість (Б.Бадмаєв, І.Бех та ін.), авторитет (А.Макаренко, К.Ушинський та ін.), любов (Г.Волков, Н.Бордовська, С.Розум та ін.), є основними завдяки їх морально-етичній основі [2].